

WERELD BURGER

wereldnieuws
in zakformaat

bpost
PB-PP | B-53
BELGIE(N)-BELGIQUE

Dominicaanse Republiek

Wereldburger is een driemaandelijkse uitgave van Wereldsolidariteit

Wereldsolidariteit vzw - Haachtsesteenweg 579 - 1030 Brussel

19de jaargang • januari - februari - maart 2017 • Afgiftekantoor Kortrijk 1 • afdeling 2 • erkenning P309504

wereld
solidariteit

in deze krant

Samen voor duurzaam en sociaal toerisme	4
De weg naar waardige jobs in alle sectoren	9
Vier miljoen mensen zonder sociale bescherming	12
Het leven van Haïtianen in de Dominicaanse Republiek	15
Uit het dagboek van de ervaringsreizigers	18
Weten is winnen	22

De Wereldburger wordt gesubsidieerd door DGD, gedrukt op chloovrij papier, in het meest economische formaat en verzonden op de goedkoopste manier.

Contactgegevens van onze medewerkers in jouw regio: www.wereldsolidariteit.be/regionaal

Wereldsolidariteit is het resultaat van de kracht van mensen samen in Noord en Zuid.

Wereldburger wordt uitgegeven door:
Wereldsolidariteit vzw
Haachtsesteenweg 579
1030 Brussel
wereldsolidariteit@wsm.be
www.wereldsolidariteit.be

Redactie
Katrien Liebaut
Jeroen Claeys

Vragen?
Bel ons 02.246.36.79

Lay-out en druk
Gevaert Graphics

Foto's
Wereldsolidariteit
Livina Van Opstal
Jan De Smet
Kris Daniels

Verantwoordelijke uitgever
Andre Kiekens
Haachtsesteenweg 579
1030 Brussel

Wereldsolidariteit dankzij jouw steun op nummer: BE41 8900 1404 3510 - BIC UDFPBE91

Wereldsolidariteit in Noord en Zuid is mogelijk dankzij de steun van:

“Het was wel de moeite, zeker?” Een goede kennis kijkt me veelbetekend aan. Hij beeldt zich in hoe ik languit in een strandstoel lig, met een cocktail in de hand. Wat antwoord je dan? Hoe kan je in een paar woorden samenvatten wat je allemaal hebt beleefd? Hoe geef je de indringende verhalen weer van de moedige mensen die ons een inkijk wilden geven in hun leven?

Toegegeven, de keuze voor een ervaringsreis naar de Dominicaanse Republiek lokt verwondering uit. Dat kan ook moeilijk anders. Toeristische folders beschrijven het land als “de ideale vakantiebestemming, het summum van vrijetijdsbeleving”. Ik citeer: “Heerlijk relaxen op paradijselijke stranden in een exotisch klimaat”. Daar is alvast geen woord van gelogen. Ook de Dominicaan omschrijft zijn land als het aards paradijs. **Wat de folders niet vermelden, is dat het loon van de modale Dominicaan even scherp geprijsd staat als de last minutes die je niet mag missen.** Voor deze groep mensen is ook de toegang tot betaalbare en kwalitatieve gezondheidszorg een probleem.

Dankzij bezoeken aan scholen, opleidingscentra, een ziekenhuis, projecten voor sociaal en duurzaam toerisme, hotels, sloppenwijken, de grootstad, vakbondsdelegaties, landbouwprojecten,... kregen we een uniek beeld van de Dominicaanse Republiek. We leerden hoe Wereldsolidariteit het raderwerk van de solidariteit mee aanzwengelt. De partnerorganisaties maken mensen sterker en weerbaarder, door in te zetten op bewustmaking. Ze strijden voor betere arbeidsvoorwaarden, een rechtvaardige sociale zekerheid en gelijke rechten voor iedereen.

Naast problemen hoorden we veel positieve verhalen van gedreven Dominicanen. Toch is het beleven van vrije tijd voor velen van hen een verre droom. **Als vrijetijdsorganisatie wil Pasar mee de voorwaarden realiseren waardoor iedereen kan genieten van kwalitatieve vrije tijd.** Hiervoor zetten we graag onze schouders onder het werk van de partners van Wereldsolidariteit.

Met deze krant willen we je de Dominicaanse Republiek tonen zoals ze is: prachtig en paradijselijk, met een warm en gastvrij volk dat moedig het hoofd biedt aan problemen, zonder op te geven. We hopen je de warmte te laten voelen die wij er gevoeld hebben, een tropische, maar bovenal solidaire warmte.

Jeroen

Jeroen Claeyns van Pasar (midden) ging op uitwisselingsreis naar de Dominicaanse Republiek om er de partners van Wereldsolidariteit te ontmoeten

Samen voor duurzaam en sociaal toerisme

De toeristische brochures liegen niet. De mooiste stranden vind je wel degelijk in de Dominicaanse Republiek. Met jaarlijks 4 miljoen bezoekers is toerisme een belangrijke economische motor voor het land. De lokale bevolking geniet spijtig genoeg niet mee van de bloeiende toeristische 'industrie'. Meer dan de helft van de Dominicanen leeft in armoede. Nochtans heeft duurzaam en sociaal toerisme de kracht om de Dominicaanse samenleving te veranderen.

Een middel tegen armoede

De VN roepen het jaar 2017 uit tot 'Internationaal jaar voor duurzaam toerisme'. Want als je toerisme op een duurzame en sociale manier organiseert vormt het een belangrijke hefboom tegen armoede.

Werkelijk duurzaam toerisme:

- zorgt voor duurzame economische groei waar iedereen bij wint.
- creëert jobs en vermindert armoede, ook bij de meest kwetsbaren.

- springt zo efficiënt mogelijk om met natuurlijke hulpbronnen, beschermt het milieu en beperkt zo veel mogelijk de impact op klimaatverandering.
- beschermt culturele waarden, diversiteit en erfgoed.
- stimuleert wederzijds begrip, vrede en veiligheid.

Toerisme, duurzaam?

Toerisme veroorzaakt 5% van de wereldwijde koolstofuitstoot. Daarvan komt 80% op conto van het transport, vooral vliegreizen. Milieuwetenschapper Peter Tom Jones formuleerde het ooit als

TURISSOL
turismo para todos

volgt: 'Duurzaam reizen bestaat niet. We moeten minder vaak, minder ver, trager en langer reizen.' **Toch kan reizen onder bepaalde voorwaarden wel degelijk een positieve bijdrage leveren aan mens en planeet.** De VN wil tijdens dit internationale jaar duidelijk maken hoe dat kan. Ze wil zo een verandering teweegbrengen in het beleid, in handelspraktijken en in het gedrag van toeristen. (bron: <https://www.sdgs.be/nl/news/2017-wordt-internationaal-jaar-voor-duurzaam-toerisme>)

Turissol voor duurzaam en sociaal toerisme in de Dominicaanse Republiek

Redenen genoeg voor Wereldsolidariteit en Pasar om in 2017 'duurzaam en sociaal toerisme' in de kijker te zetten en de Dominicaanse vrijetijdsorganisatie Turissol te ondersteunen. De vakbond CASC, al 30 jaar een sterke partner van Wereldsolidariteit, richtte deze organisatie op in 2014. Turissol werkt aan duurzaam en sociaal toerisme, op verschillende terreinen.

Van bewustmaking tot vrijetijdsactiviteiten

Met campagnes bij de bevolking en bij bedrijven wil Turissol aantonen hoe goed ontspanning is voor de gezondheid. Aan bedrijven vraagt ze om vrijetijdskassen op te richten, zodat wie vrij is vakantiegeld kan krijgen. Een aanbod betaalbare daguitstappen biedt de gewone Dominicaan de kans om te genieten van toerisme. Samen met boerengemeenschappen werkt Turissol aan een aanbod van gastenkamers bij de mensen thuis. Daarnaast gaat de organisatie in gesprek met overheden om wetten voor sociaal en duurzaam toerisme te ontwikkelen.

Tweede congres voor sociaal en duurzaam toerisme

Jesus Berroa de la Rosa – Directeur Turissol

Tweede congres voor duurzaam en sociaal toerisme in Santo Domingo

In oktober 2016 organiseerde Turissol het tweede congres voor sociaal en duurzaam toerisme in Santo Domingo, hiermee het belang ervan in de kijker zettend. Turissol wil overheden betrekken en zo veel mogelijk bedrijven engageren. “Pas als er vanuit alle instanties begrip is en de wil bestaat om toerisme op een duurzame manier uit te bouwen zullen we stappen vooruit kunnen zetten”, zegt Jesus Berroa de la Rosa, directeur van Turissol.

Turissol, de Dominicaanse Pasar?

Met een beetje inlevingsvermogen kan je Turissol de Dominicaanse Pasar noemen. Pasar, destijds ‘Vakantiegenoegens’, ontstond net zoals Turissol om mensen te begeleiden bij het zinvol invullen van vrije tijd. Turissol wil dat de Dominicaanse bevolking zich bewust wordt van het prachtige culturele erfgoed en de adembenemende natuur van hun land, op die manier kunnen zij er meer van genieten en tegelijk ontdekken hoe ze zelf op een duurzame manier actief kunnen worden in de toeristische sector.

Hier in Vlaanderen zet Pasar het thema ‘Tijd voor vrije tijd’ op de agenda. Nooit eerder werden zo veel mensen ziek door het combinatieprobleem arbeid, gezin en vrije tijd. Stress en burn-out worden niet voor niets de ziektes van de 21ste eeuw genoemd. Keuzes maken en vrije tijd optimaal beleven is waar Pasar voor pleit. En dat sluit ideaal aan bij wat Turissol doet in de Dominicaanse Republiek, want daar leeft deze problematiek evenzeer, of misschien nog meer.

Ik ben blij met mijn job. Alleen zie ik mijn zoontje bijna niet

Jina werkt in de bar van hotel RIU República. Ze voelt zich een geluksvogel, want voor iedere job zijn er honderden kandidaten. In de hotels werken vooral jonge mensen. Zij zijn dynamisch, bereid om te leren, kunnen hard werken en zijn niet zo veel ziek, zo redeneren de werkgevers. **Keihard werken moet je hier wel degelijk.** Door de vele shiften werkt Jina zowel 's morgens vroeg, 's avonds laat als 's nachts. Blokken van elf werkdagen na elkaar en tien werkuren per dag zijn de norm. Net zoals haar collega's, woont Jina ver van de hotelzone. Daarom verblijft ze telkens elf dagen in het hotel. Om de elf dagen gaat ze drie dagen naar huis, naar haar zoontje. Als ze dit vertelt, krijgt ze het zwaar. Toch is ze heel blij met haar job. Dankzij sectoronderhandelingen door CASC kunnen Jina en haar collega's genieten van een leefbaar loon. Een onderhandelde CAO zorgde ervoor dat tien procent van alle fooien in één pot gaat om gelijk te verdelen over het personeel. Zo krijgt Jina aan het einde van het jaar ook een premie.

Luca woont op het platteland, op vijf kilometer van de stranden van Punta Cana. Hij is boer. Hij kweekt exotische vruchten zoals mango, passievrucht, zoete limoen, kokosnoot, banaan, guave, papaja, avocado en vooral ook veel maniok. Zijn producten verkoopt hij op de markt. **Luca's gemeenschap is heel arm.** Hier heeft niemand elektriciteit of stromend water. Het is best confronterend om Luca's huis te bezoeken. Zo armoedig, en toch letterlijk in de achtertuin van de luxehotels. Maar Luca en z'n mensen zijn trots en ondernemend. Samen met Turissol willen ze toeristen hierheen brengen om hen te laten kennismaken met het echte Dominicaanse leven. Ze willen kamers inrichten voor meerwaardezoekers. Het is de droom van Turissol om overal in het land zo'n gastenkamers aan te bieden. Op die manier kan de lokale bevolking echt beter worden van het toerisme.

Proef eens van onze zoete limoenen, zo lekker at je ze nooit

Jose verkoopt souvenirs. Zijn werkterrein is de jachthaven van Bayahibe. Van hieruit varen dagelijks zeilen en motorboten uit naar het Isla Saona, een onbewoond eiland met een hoog Blue Lagoon-gehalte. Dagelijks komen hier volgeladen bussen aan, goed voor 400.000 toeristen per jaar. **Jose leeft van het toerisme, maar zelf leidt hij geen paradijselijk leven.** Om te beginnen is hij niet de enige die z'n brood wil verdienen in de sector. Honderden blauwe souvenirkraampjes staan hier naast elkaar. De toeristen zijn gemiddeld zo'n half uurtje in de haven voordat ze op de boot stappen. Je moet dus snel zijn als je je koopwaar aan de man wilt brengen. En een kraampje huren is duur. Jose komt net rond om z'n gezin te voeden. Ruimte voor extra's is er niet. Als we hem vragen of hij ook vrije dagen neemt, dan lacht hij, "God is mijn baas, hij bepaalt of ik morgen een vrije dag heb. Vandaag ben ik vrij." Dat komt omdat er stormgevaar is op zee, de boten kunnen niet vertrekken, dus de meeste toeristen blijven weg.

In een verkopersgilde dankzij vakbond CASC

Jose is lid van een verkopersvereniging opgericht door de vakbond CASC. Via de vereniging krijgen de verkopers een vergunning. De vakbondsafgevaardigden van CASC treden op als bemiddelaar bij problemen, bijvoorbeeld bij een geschil met de eigenaar van een kraampje. Binnen de vereniging worden minimumverkooprijzen afgesproken.

Een pensioen of een ziekteverzekering? Dat zijn verre dromen voor Jose. Zijn inkomen is niet hoog genoeg om te kunnen aansluiten bij de sociale zekerheid van de overheid. Wat dit betekent? Voor medische zorgen gaan Jose en z'n familie naar een publiek ziekenhuis. Niet alle ziektes worden hier behandeld en de kwaliteit van de medische zorgen is vaak laag. Jose heeft geen recht op een pensioen en is niet verzekerd bij arbeidsongevallen. Zijn vrouwelijke collega's kunnen niet zonder loonverlies in bevallingsverlof gaan.

Jose's vakbondsvereniging heeft wel een solidariteitskas. Iedere verkoper draagt hierin een bedrag bij. Deze kas betaalt noodgevallen zoals medische ingrepen na een arbeidsongeval, reparaties na noodweer of een premie aan verkoopsters die een kindje krijgen.

God is mijn baas, hij bepaalt of ik morgen een vrije dag heb

De weg naar waardige jobs in alle sectoren

De belangrijkste economische sectoren in de Dominicaanse Republiek zijn de landbouw, het toerisme, de mijnbouw, de handel en de industrie. Naast de formele jobs waarbij werknemers werken voor een werkgever, werkt ongeveer de helft van de Dominicanen in de 'informele economie'. Het zijn de vele kleine zelfstandigen die werken als verkoper, kleine boer, schoenenpoetser, taxichauffeur, massagedame, schoonheidsspecialiste. Veel mensen combineren hun formele job met een job in de informele economie, om rond te komen aan het einde van de maand. CASC zet zich in voor arbeiders in alle sectoren, zowel in de formele als in de informele economie.

CASC verdedigt arbeidsrechten

Met 300.000 leden is CASC de grootste vakbond van het land, in alle economische sectoren actief. Er ligt genoeg werk op de plank: onveilige werkomstandigheden, werken met gevaarlijke chemische producten zonder bescherming, uitbuiting en illegale arbeid, gebrek aan vakbondsvrijheid, discriminatie op basis van leeftijd, lage lonen, het niet respecteren van uurroosters,... CASC werkt al jaren aan betere werkomstandigheden voor alle arbeiders. De vakbond onderhandelt met fabriekseigenaren en werkgevers en dwingt respect af voor arbeidswetgeving, tegelijk gaat ze in dialoog met de overheid zodat wetten kunnen worden aangepast waar nodig.

Opleidingen en sociale zekerheid

Naast verdediging van rechten biedt CASC de Dominicanen alle kansen om zich bij te scholen. Via een groot aanbod aan technische opleidingen in eigen vormingscentra kunnen mensen een job leren, gaande van barman, tot informaticus, electricien, boekhouder, kok en patissier. Jaarlijks rondom 1.600 studenten bij CASC een opleiding

af. Om een antwoord te bieden op het gebrek aan sociale zekerheid richtte CASC de organisatie

AMUSSOL op, een organisatie die ervoor zorgt dat een groot deel van de bevolking dat geen toegang krijgt tot het sociale zekerheidssysteem van de overheid toch kan aansluiten.

Op bezoek bij huisarbeidster Rosa

Rosa is huisarbeidster. Ze poetst, kookt, wast en verzorgt de kinderen van haar werkgevers. Een veeleisende job. Rosa is één van de vele Dominicaanse meisjes die werken als huisarbeidster. Veel huisarbeidsters wonen in het huis waar ze werken. Omdat hun jobs 'onzichtbaar' zijn, kan er moeilijk gecontroleerd worden of de omstandigheden veilig en aanvaardbaar zijn. Spijtig genoeg is dat niet altijd zo. Onderbetaalde arbeid, geen uurroosters, fysieke en mentale mishandeling, onbetaalde overuren,... zijn schering en inslag in het leven van een huisarbeidster.

Rosa kan niet bij één werkgever inwonen. Ze heeft een zoon met autisme dat extra zorgen nodig heeft. Rosa combineert vijf huishoudens. Ze werkt zeven op zeven. Lange werkdagen van

tien tot twaalf uur per dag. Ook op feestdagen. 's Avonds wacht haar nog haar eigen huishouden, en de zorg voor haar twee kinderen. **Veel tijd voor ontspanning is er dus niet.** Onderhandelen met haar bazen over haar loon vindt ze erg moeilijk. Haar loon is te laag en dat brengt haar in grote problemen. We bezoeken haar in haar schamele huisje. Ze toont ons de voorschriften voor medicijnen voor haar zoon, die ze niet kan kopen. Ze vertelt ons over de huurachterstand, en de zich opstapelende doktersfacturen. Haar situatie is uitzichtloos.

CASC verenigt huisarbeidsters

Gelukkig zijn de vrouwen van CASC er om haar te helpen. CASC verenigt huisarbeidsters. Ze brengt hen samen, leert hen over hun rechten, leert hen lezen en schrijven, gaat in hun naam praten met de werkgevers over veilige arbeidsomstandigheden en lonen. Ook tracht ze de werkgevers te overtuigen om hun werkkrachten aan te sluiten bij de sociale zekerheid via Amussol.

**Veel tijd voor ontspanning
blijft er niet over**

Antoine werkt op een bananenplantage in de provincie Valverde. Hier kweekt hij bananen bestemd voor de Europese markt. Hij is Haïtiaans migrant. De lege, vermoeide blik in zijn ogen is er één om niet snel te vergeten. Hij is 26 jaar en heeft twee kinderen. Hij verdient veel minder dan het minimumloon en wordt soms helemaal niet uitbetaald door zijn werkgever. Hij woont in een huis van de plantage-eigenaar, vlakbij, en winkelt in de winkel van de plantage. Sociale zekerheid? natuurlijk niet. “Ik word hier slecht behandeld en niet gerespecteerd”, klinkt het. De arbeidsomstandigheden zijn barslecht en de term ‘moderne slavernij’ valt meermaals tijdens gesprekken met vakbondsafgevaardigden. **De vakbondsmensen van CASC starten hier een werking op, om situaties zoals die van Antoine aan te pakken.**

**Ik word hier slecht behandeld
en niet gerespecteerd**

Vier miljoen mensen zon

Werken tot je niet meer kan

Juan verkoopt fruit en sap langs de kant van de weg. Hij is 70 jaar oud. Wanneer hij met pensioen zal gaan? Niet. Hij blijft verder werken zolang hij gezond blijft. Dat moet wel, want als hij niet werkt heeft hij geen inkomen. Zijn hele leven heeft hij jobs als deze gedaan. Hij blijft verdergaan, tot hij niet meer kan.

Toch een pensioen via Amussol

Als je werkt in deze 'informele' sector, onofficieel en zonder werkgever, krijg je niet automatisch toegang tot sociale zekerheid. De organisatie Amussol biedt een oplossing. Vanaf een

bepaald minimuminkomen sluit Amussol informele arbeiders aan bij het bestaande sociale zekerheidssysteem. Samen met de arbeider bepaalt Amussol een bedrag per maand om bij te dragen aan de nationale sociale zekerheidskas. Zo kunnen mensen als Juan genieten van een pensioen, een arbeidsongevallenverzekering en een ziekteverzekering.

Het doel van Amussol is om alle mensen in de informele economie aan te sluiten.

Beloftes van de overheid

Oorspronkelijk beloofde de overheid om voor informele arbeiders een stuk van de te betalen

der sociale bescherming

bijdrage bij te passen, het stuk dat in de formele economie door de werkgever wordt betaald. Helaas gebeurt dit na vijftien jaar nog steeds niet. Dat maakt aansluiten voor informele arbeiders extra duur. Toch loont het de moeite om je aan te sluiten, want privéverzekeringen zijn nóg duurder, en bovendien kan je er niet eindeloos op rekenen. Als je erg ziek bent en te veel kosten maakt, heeft een privéverzekering het recht om je te schrappen van de lijst. Nog zo'n voorbeeld, met een privéziekteverzekering verzekert je alleen jezelf, voor elk extra familielid betaal je veel geld. Veel mensen die een privéverzekering afsluiten moeten keuzes maken. **Beeld je in dat iemand in je gezin ziek wordt, maar dat jij net de verzekering van dat familielid niet kon betalen?**

Het Dominicaanse sociale zekerheidssysteem

Het bestaande sociale zekerheidssysteem draait goed voor de formele beroepsbevolking. (=ongeveer 3,3 miljoen mensen) Het functioneert op ongeveer dezelfde manier als hier bij ons. De werknemer draagt een deel van het inkomen af, de werkgever legt een deel bij en deze bedragen worden doorgestort aan de nationale sociale zekerheidskas. Dit systeem geeft formele werknemers recht op sociale bescherming: **een uitkering bij arbeidsongevallen, een degelijke ziekteverzekering en kwalitatieve medische zorgen, het recht op moederschapsrust en een pensioen.**

Gratis voor de allerarmsten en hulpbehoevenden

Voor werklozen, gehandicapten en mensen die in extreme armoede leven, biedt de overheid een beperkte maar gratis vorm van sociale zekerheid.

Deze groep (ook ongeveer 3,3 miljoen mensen) heeft **recht op gratis medische verzorging in publieke ziekenhuizen**. Helaas zijn de zorgen beperkt en vaak van twijfelachtige kwaliteit. Daarnaast voorziet de overheid in **enkele premies voor water, stroom en een tegemoetkoming voor uniformen en schoolmaterialen. Geen pensioenen, geen moederschapsuitkeringen, geen arbeidsongevallenverzekering voor hen**. Dit systeem van gratis sociale zekerheid brengt voor de overheid een probleem met zich

mee. ‘Gratis’ kost de staat veel geld. En dat is nu net wat de Dominicaanse Republiek niet genoeg heeft. De vraag is of zo'n systeem houdbaar is?

Vier miljoen mensen zonder sociale bescherming

Vier miljoen mensen behoren niet tot de bovenstaande twee groepen. Ze werken zoals Juan als kleine zelfstandige in de informele economie, leiden een leven in armoede, maar verdienen wel het wettelijke minimuminkomen. Zonder werkgever kunnen ze geen bijdragen storten aan de sociale zekerheidskas.

Aansluiten via AMUSSOL

Het is voor deze grote bevolkingsgroep dat de organisatie Amussol, opgericht door de vakbond CASC, actief is. Amussol fungeert als virtu-

ele werkgever en bepaalt samen met de informele arbeider een bedrag om door te storten naar de sociale zekerheid. Zo kunnen zij genieten van dezelfde voordelen als werknemers in de formele sector. Hoewel de overheid al 15 jaar geleden mogelijk maakte dat informele arbeiders konden toetreden tot het sociale zekerheidssysteem, weten heel wat mensen nog niet dat dit kan en hoe dat moet. Daarnaast zijn velen bang dat ze de bedragen niet zullen kunnen neertellen. Daar speelt de privéverzekeringmarkt op in, zij bieden ogenschijnlijk goedkopere verzekeringen aan, in ruil voor beperkte diensten. **Amussol is het hele jaar door actief bezig met het aanprijzen van de voordelen van een aansluiting bij de sociale zekerheid. Een belangrijke taak, met nog heel veel werk aan de winkel.**

Bijna de helft van de bevolking is actief in de informele economie

Een zwaar leven voor Haïtianen

Haïti heeft de twijfelachtige eer het armste land van het westelijk halfrond te zijn. Meer nog, Haïti is één van de armste landen op aarde. Door jarenlange roofofbouw op de bodem via mijnbouw is het land onvruchtbaar. De massale ontbossing voor de export van tropisch hout zorgde voor een geërodeerde bodem. Corruptie in alle lagen van de samenleving maakt het land onleefbaar. Dagelijks verlaten honderden Haïtianen hun land, op zoek naar een beter leven in de Dominicaanse Republiek.

Naast deze niet aflatende stroom van gelukszoekers, leven miljoenen Haïtianen al generaties lang in de Dominicaanse Republiek. Zij arriveerden in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw, op vraag van de overheid, om te werken in de suikerrietplantages. Deze gastarbeiders werden ondergebracht in sloppenwijken, ver van de bewoonde wereld, waar ze een hard leven leidden.

In de jaren '80 daalde de suikerprijs en verminderde de Dominicaanse suikerrietproductie drastisch, met grote werkloosheid tot gevolg. De Haïtiaanse gastarbeiders keerden toen niet terug naar hun land, ze bleven werkloos achter in de sloppenwijken. Terugkeren was geen optie, want hoe erg hun situatie ook was in de Dominicaanse Republiek, in Haïti was het nog erger. **Jarenlang kreeg deze groep mensen geen kansen en leefden ze in extreme armoede, zonder stromend water of elektriciteit, geen of amper onderwijs, geen enkel perspectief.**

Een uitzichtloos leven

Het is niet verwonderlijk dat de sfeer in de sloppenwijken eerder gelaten is.

Haïtiaanse migranten hebben het zwaar in de Dominicaanse Republiek. Ze werken vooral in de bouwsector, in de suikerrietplantages, in bananenplantages. Hun jobs zijn bijna altijd in slechte omstandigheden. Arbeid zonder contract, enkel voor beperkte periodes, vaak in levensgevaarlijke omstandigheden, tegen te lage lonen. Ze worden uitgebuit door hun werkgevers, zijn verplicht een deel van hun loon af te staan voor kost en inwonen. Protesteren gaat niet, want velen zijn hier illegaal, ze zwijgen, uit angst terug te moeten keren naar Haïti.

Sterker door MOSCTHA en FEI

De organisaties Mosctha en FEI zijn er voor de Haïtiaanse migranten en voor de Haïtiaanse Dominicanen in de sloppenwijken. Ze verstrek-

ken medische zorgen met mobiele klinieken, geven gezondheidsvoorlichting, informeren mensen over hun rechten en geven juridisch advies, ze bieden microkredieten aan en organiseren een rouwservice. **Mosctha en FEI werken er hard aan om een onderdrukte bevolkingsgroep te dynamiseren, hen een gevoel van eigenwaarde te bezorgen en hen op te nemen in de Dominicaanse samenleving.**

Geboren in de Dominicaanse Republiek maar toch geen rechten

In 2006 besloot de Dominicaanse overheid dat Haïtiaanse migranten die wonen in de Dominicaanse Republiek zich moesten laten regulariseren, om te kunnen genieten van overheidsdiensten zoals onderwijs en sociale bescherming. Een maatregel om illegaliteit te voorkomen en iedereen te betrekken in het systeem. Tot 2010 gold dat wie in de Dominicaanse Republiek geboren werd als kind van Haïtiaanse ouders, automatisch het recht had op het Dominicaans staatsburgerschap. Deze regel werd in 2010 afgeschaft. Vanaf dat ogenblik moesten

ook kinderen geboren in de Dominicaanse Republiek als kind van Haïtiaanse ouders, zich laten regulariseren. Met hun geboorteakte moesten ze hun geboorteplaats bewijzen. **En daar precies knelt het schoentje. Vele Haïtiaanse Dominicanen beschikken niet over een geboorteakte.**

Ze werden thuis geboren, of hun ouders wisten niet dat ze hun kind moesten aangeven, of de ziekenhuizen hielden geen bewijzen bij. Het gevolg: in één klap verloor één miljoen mensen de Dominicaanse nationaliteit en zo alle kansen op een normaal leven in de Dominicaanse Republiek.

Teruggaan naar Haïti was onmogelijk voor deze mensen, waarvan velen nooit eerder in Haïti waren. **Mosctha en FEI zetten zich van bij het begin in voor de slachtoffers van deze wet. Via de media vragen ze aandacht voor hen die door de mazen van het net dreigen te glijpen. Vandaag zijn er nog steeds 40.000 kinderen zonder papieren, maar toch geboren en gotten in de Dominicaanse Republiek.**

Antonio Jean woont in een sloppenwijk. Hij is het kind van Haïtiaanse gastarbeiders die hier lang geleden terecht kwamen om te werken in de suikerrietplantages. Antonio Jean is wijkverantwoordelijke, aangesteld door MOSCTHA. Hij kijkt waar er problemen zijn en tracht ze op te lossen. **Het geeft zin aan zijn leven. Zijn droom: een huis met sanitair voor iedere inwoner van de wijk.**

Uit het dagboek van de Het Dominicaanse platteland, waar vrouwen voor hun rechten opkomen

Om vijf uur uit de veren voor een vijf uur durende busreis naar een bijzondere plek: de Dominicaans-Haitiaanse grens

Het is een lange reis, van Santo Domingo naar de grens met Haïti. We doorkruisen bergachtige landschappen, rijden langs rivieren en plantages. Naarmate we verder weg rijden van de hoofdstad, richting Elias Piña, neemt de armoede zichtbaar toe.

Eén grote marktplaats

De Dominicaans-Haitiaanse grens is een bijzondere plek: één grote markt. Haïtianen verkopen hier huisraad. Dominicanen verkopen voedsel. Is er dan geen voedsel in Haïti, vragen wij ons af? Blijkbaar niet. De voorbije honderd jaar werd Haïti ontbost (voor het tropische hout) en ontgonnen (voor de mineralen en metalen). Vandaag is het land leeg en onvruchtbaar. De Haïtianen hebben letterlijk geen voedsel. Wat de Haïtianen verkopen? Potten, pannen, zeep, kleren, speelgoed,... In gigantische hoeveelheden. Spullen die Haïti per schip bereiken, afkomstig van internationale liefdadigheid. Met andere woorden: de spullen die wij hier via spulenhulp schenken aan het Zuiden.

Stof tot nadenken voor ons gezelschap.

*Haitiaanse
koopwaar*

ervaringsreizigers:

Strijdlid

Chenchen

Overstappen in de 4x4

Strijdlid door een koor van vrouwenstemmen, een verwelkoming om niet te vergeten

Conamuca is actief in afgelegen plattelandsdorpen. Dorpen die je doorgaans niet via een betonnen weg bereikt. Een bus is hier geen ideaal vervoermiddel. Waar de weg stopt, stappen we over in een jeep, die ons door een modderig spoor van karrewielen en doorheen rivieren naar onze bestemming brengt. Een koor van vrouwenstemmen verwelkomt ons, begeleid op het ritme van djembé-geroffel. De rook van een houtvuur waarop enkele vrouwen Chenchen koken slaat ons in de neus. Chenchen is een soort polenta op basis van maïs, naar een oud Haïtiaans-Afrikaans recept. In deze regio is 95% van de bevolking van Haïtiaanse origine.

Biologische teelt van peulen en groenten

bewaarvat voor granen

biologisch compostere

Zorgen voor moeder aarde door biologische landbouw, we hebben maar één planeet

Het zijn fijne gesprekken met de vrouwen in het dorp. Ze vertellen ons graag over Conamuca, en hoe deze organisatie hun leven veranderde. “Conamuca maakt ons sterker”, klinkt het. “Ze leerde ons lezen en schrijven, leerde ons meer over ons lichaam en hoe het te verzorgen, ze toonde ons dat wij vrouwen waardevol zijn en dat we rechten hebben. Daarnaast leerden we hoe we ons vruchtbare land op een biologische manier kunnen verbouwen, zodat we voldoende te eten hebben en kunnen leven van onze gewassen door ze te verkopen op de markt. Via de cursussen om natuurlijke kaarsen en juwelen van afval en petflessen te maken, en de kooklessen, kunnen we het jaar door een economische activiteit uitoefenen”.

Tegen de grote agro-industrie

Conamuca verzet zich tegen de grote agro-industrie waarbij gronden machinaal worden bewerkt en waarbij maar één gewas in gigantische hoeveelheden wordt geteeld, met behulp van giftige pesticiden en chemische meststoffen. De agro-industrie maakt het vruchtbare land kapot, de bodem erodeert en insecten en dieren sterven. Daarnaast is het peperduur om zaaigoed, meststoffen en pesticiden aan te kopen, dus onbetaalbaar voor kleine boeren. Conamuca leert de boeren hoe het anders kan. Hoe maak je organische meststoffen? Hoe bewaar je graan? Welke gewassen verbouw je best, wanneer? We bezoeken het vormingscentrum in aanbouw en praten met de meisjes en vrouwen die hier wonen. Hier aan de grens werd al veel bereikt. Toch horen en zien we duidelijk dat hier grote armoede heerst. Hier is stromend water noch elektriciteit. Met de steun van Conamuca zijn er wel zonnepanelen en toiletten in de huizen.

Mijnbouw, een bedreiging voor de landbouw

De armoede is niet de enige bedreiging hier in de streek. Blijkbaar bevatten de bergen hier vele mineralen en zijn er vermoedens dat hier ook goud zit. Onlangs kwam een Dominicaan langs in het dorp die beweerde dat hij een akkoord heeft met de overheid om binnenkort aan mijnbouw te beginnen. Mijnbouw zou nefast zijn voor deze vruchtbare strook land... want voor mijnbouw heb je water nodig, maar om gewassen te telen en grond te bewerken ook. De boeren in deze grensstreek dreigen het water uit de rivieren waarmee ze hun land irrigeren kwijt te raken aan de mijnbouw. Een nieuwe uitdaging voor de vrouwen van Conamuca.

Een weg voor Ninita

We gaan langs bij Ninita, een fiere vrouw van 60, weduwe en moeder van 12 kinderen. Haar huisje staat vlak naast het lokale kerkgebouw. Haar man was conciërge voor de kerk, vandaag is het haar taak. Ze toont ons haar huis en haar kerk. Als we haar vragen naar haar droom dan antwoordt ze resoluut: "ik droom van een betonnen weg. Als het regent kunnen wij nergens heen. Onze kinderen kunnen niet naar school, en als we ziek zijn gaan we simpelweg dood."

Vóór ons vertrek kopen we de ganse voorraad kaarsen en juwelen die de vrouwen fier voor ons uitstalden. Een druppel op een hete plaat, misschien, maar onze manier om te tonen dat we de vrouwen enorm waarderen. Met een liefdevol gevoel verlaten we deze gemeenschap. Het was een hartverwarmend bezoek.

Met z'n allen op de foto

Ninita

Weten is Winnen

Marisol werkt als coördinator in een schooltje. Ze doet het met hart en ziel. Haar motto: onderwijs is de enige garantie op een degelijke toekomst. 'Weten is winnen', prijkt er op de muur van de speelplaats.

Haar schooltje ligt in een sloppenwijk in Santo Domingo. 600 kinderen komen hier dagelijks over de vloer. De groepen zijn groot. Eén klasje tel ongeveer 60 kinderen. Maar hiervan maakt Maria geen punt, iedereen heeft recht op onderwijs, dus iedereen is welkom. In de Dominicaanse publieke basisscholen kunnen kinderen een halve dag school volgen per dag, Marisol maakte er volledige dagen van in haar schooltje. De overheid geeft

een premie voor één maaltijd per dag, ze betaalt schoolmateriaal en uniformen. Deze maatregel kwam er dankzij de huidige president, die onderwijs als een belangrijk punt van ontwikkeling naar voor schuift.

Een rustpunt in de razend drukke grootstad

Voor de kinderen is Marisol's school een rustpunt. Een plek waar ze kunnen spelen, gezond kunnen eten en waar ze even kunnen ontsnappen aan de problemen thuis. Problemen zijn er helaas genoeg: werkloosheid, drugs- en alcoholverslaving, armoede... En in gezinnen waar beide ouders toch werken, is opvang een probleem, kleine kinderen blij-

Kunnen spelen en sporten is een luxe, want er is een reëel gebrek aan ruimte in de sloppenwijken

ven noodgedwongen alleen thuis. Marisols school heeft extra aandacht voor beweging. Kunnen spelen en sporten is een luxe, want er is een reëel gebrek aan ruimte in de sloppenwijken, en te weinig beweging heeft nefaste gevolgen voor de gezondheid. Op school leren kinderen het hoofd te bieden aan de dagelijkse realiteit.

Ook de vakbond CASC investeert in onderwijs. In een andere woonwijk, gelegen vlakbij een snelweg, investeerde CASC in een schoolgebouw, speciaal voor de 300 kinderen in deze wijk. De drukke weg vlakbij hun huis belet hen om naar een andere school te gaan. Dit schooltje ligt vlak bij zee, op een volgens de overheid gevaarlijke plaats. Bij slecht weer is er overstromingsgevaar of bestaat de kans dat vloedgolven het schooltje treffen. Toch kiest CASC ervoor om de school hier te steunen, want, redeneren ze, beter wel onderwijs, en bij slecht weer af en toe niet, dan helemaal geen onderwijs.

Twee lokalen voor driehonderd kinderen

Hier regelen de onderwijzers de lessen zo dat alle 300 kinderen iedere dag een halve dag naar school kunnen. De helft van de kinderen komt 's ochtends, en krijgt een ontbijt. De andere helft komt 's middags, en krijgt een middagmaal. Goed geregeld voor een gebouw met twee lokalen van ongeveer 15 bij 15 meter.

Scholen onbereikbaar bij regenweer

Op het platteland speelt de gebrekkige Dominicaanse infrastructuur het onderwijs parten. Op veel plaatsen zijn geen verharde wegen, kinderen leggen er te voet grote afstanden af om naar school te gaan, en bij regenweer is de school niet bereikbaar, want dan kunnen ze rivieren niet oversteken.

Een ervaringsreiziger bij jou thuis

Benieuwd naar de verhalen van de ervaringsreizigers? Zij staan klaar om je een avond mee te nemen naar dit prachtige land. Neem contact op via wereldsolidariteit@wsm.be. Dan bekijken we samen de mogelijkheden.

Bestel een hippe rugzakhoes voor €6
via www.pasar.be/wereldsolidariteit.

Giften zijn steeds welkom op ons rekeningnummer BE41-8900-1404-3510
In je mededeling: WBK/Dominicaanse Republiek.
Voor een gift van €40 op jaarbasis ontvang je een fiscaal attest.